

HET SPYCKERTJE

Jaargang 33,
nummer 2
augustus 2018

INHOUD

Voorwoord	1
Nuijts uit	
Van Essendonc.....	3, 4, 5
Opening	
Gerard Meeusen	
Museum.....	5
Afscheid pastoor-deken	
Stan Dries.....	6
Herbeleef De	
Groote Oorlog in	
Esschen.....	7, 8, 9
Historische agenda.....	8
Kiespamflet uit de	
jaren dertig van de	
vorige eeuw	9, 10, 11
Herinnert u zich	
deze nog	
Ambiorex-fuif	11
Onder Noorderkempen	
luchten.....	kaft 3

Aan dit nummer werkten mee:

Frans Schrauwen,
Marlies Van Tichelen,
Jan Suykerbuyk,
Ed Boeren,
Rudi Smout,
Guy Van den Broek,
Joris Mathysen,
Piet Nuyten,
Huub Klaassen,
Roger Van Ginderen,
Johan Vandenbroeke

Nuijts uit Van Esschendonck

Inleiding

In het boek *Grenzeloze Genealogie*¹ beschreef Jean Bastiaensen, na gedegen en voortreffelijk onderzoek, dat de familienaam van Esschendonck, na vijf generaties met, Adriaen Heyn Willen, geboren omstreeks 1465, verdwijnt en plaatst maakt voor patroniemen. Na enkele generaties ontstaat uit het patroniem een nieuwe familienaam, namelijk Noutsen of Nuijts. Bastiaensen besluit zijn artikel met de opmerking dat niet bekend is of Hubertus Nuijts (*1644), Thomas Nuijts (*1649) en Nicolaus Nuijts (*1686) nog voor nageslacht gezorgd hebben en dat het vooralsnog lijkt dat met hen het aloude geslacht van Esschendonck is uitgestorven.

Aanvullingen op de jongste generatie

Hierbij enkele aanvullingen op de jongste generatie. Onder nummer XI vermeldt Bastiaensen het gezin van Cornelis Nuijts getrouwd met Petronilla Janssen Hoogeloon met twee kinderen genaamd Nicolaus (*1686) en Joanna (*1688), die gedoopt zijn te Roosendaal en waarvan

verder, op moment van schrijven, niets bekend is. Onlangs vonden we de volgende aanvullingen op de jongste generatie. Het echtpaar Nuijts/ Hoogeloon maakte een mutueel testament dat door notaris J. Dons² op 28 januari 1687 om 8 uur 's avonds gepaseerd wordt ten huize van de testateurs te Roosendaal. Het gezin Nuijts Hoogeloon is omstreeks 1689 naar Bergen op Zoom verhuisd, aldaar werden nog drie kinderen geboren, namelijk opnieuw een Nicolaas (*1690) en daarna een Cornelis (*1692) en een Hendrik

Afbeelding 1: Fort Rammekens. Door Joan Blaeu -Atlas van Loon, Scheepvaartmuseum Amsterdam, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4997993>

(*1695). Deze jongste drie kinderen hebben allen de volwassen leeftijd bereikt. Van Cornelis weten we dat hij op 1 juni 1731 in dienst getreden is als matroos bij de VOC. Hij is ingescheept³ op het schip Schuijtwijk dat vertrok uit fort Rammekens. Op 31 december 1733 heeft de familie van Cornelis kennis genomen van het feit dat hij op reis naar Oost-Indië op 6 februari 1732 is overleden. Hij blijkt niet op zee gestorven te zijn maar in het fort de Kaap de Goede Hoop want de Schuijtwijk lag van 13 januari tot 23 februari 1732 aldaar in de haven⁴. Omdat Cornelis Nuijts ongehuwd is overleden doet zijn broer Hendrik Nuijts op 30 januari 1734 aangifte⁵ van de collaterale successies. Twee dagen daarna doet de VOC uitbetaling van de achterstallige gage aan de erfgenamen van Cornelis, dat zijn zijn moeder en broeders. Het bedrag van 411 gld. 11 st. is geïnd door de andere broer Nicolaas Nuijts.

Overige gegevens

Uit de aangifte voor de collaterale successie weten we dat Cornelis Cornelissen Nuijts in het bezit was van een (gedeelte, zijnde het oostgedeelte⁷) van een huis en erf op de noordzijde van Markt te Roosendaal, waarop nog een hypotheek rustte van 175 gld. Dit huis was door zijn moeder Petronella van Hoogeloon, weduwe van Cornelis Nuijts, in 1731 gekocht, ten behoeve van haar zoon Cornelis Nuijts, van de erfgenamen van Pieter Boot en Cornelia van Oerle. Zij werd hierin gevest⁸ op 2 november 1731. En zij sluit een hypotheek⁹ af op naam van haar zoon. Na diens overlijden lost zij de schuld af op 10 februari 1734. Omdat er vele schulden waren werd het huis dat op naam stond van Nicolaas en Hendrik Nuijts verkocht bij executie in 1742 aan Corstiaen van Ursel die daarin gevest¹⁰ wordt op 29 augustus 1742. Hendrik en Nicolaas zijn beiden op die datum dus nog in leven, maar Hendrik wordt vemel als absent zijnde.

Testament van Susanna Oppers

Vermeldenswaard is nog dat de kinderen van het echtpaar Nuijts/Hoogeloon genoemd worden in het testament¹¹, gepasseerd op 5 mei 1719, van Susanna Oppers, zij is een halfzuster van Petronilla van Hoogeloon. De moeder van Petronilla van Hoogeloon, dat is Joanna Geertszen van Herck, was namelijk eerder getrouwd met Hen-

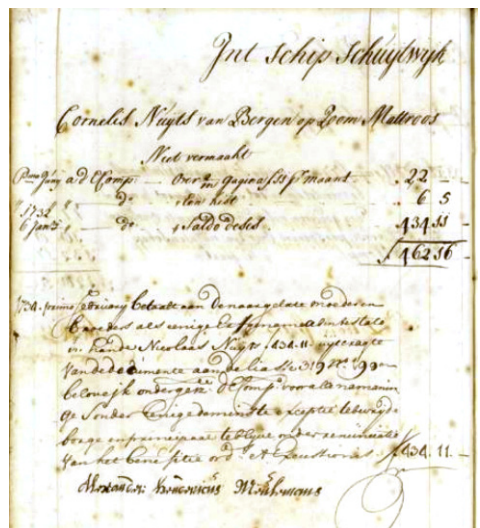
ricus Janssen Oppers. De dochter van Henricus Oppers, Susanna Oppers benoemt tot haar erfgenaam haar neef Cornelis Nuijts, onder bepaalde voorwaarden. Maar in haar testament staan ook nog zes legaten. We noemen er twee: aan Johanna Nuijts, haar nicht, legateert zij 50 gld per jaar levenslang en bij overlijden van Johanna, aan haar neven Niclaes en Hendrick Nuijts ieder 25 gld per jaar. Ook legateert zij aan Pitronella van Hoogeloon al haar kleederen, wollen, linden en zijde tot haar lijve gehorende. Tot slot stelt zij tot voogd over haar minderjarige erfgenamen aan haar neef Cornelis Nuijts en tot toezieder Adriaen van Neve.

Tot slot

Van Nicolaas en Hendrik Cornelissen Nuijts hebben we geen huwelijk of overlijden gevonden zodat we nog steeds niet weten of er in de manlijke lijn nog nazaten van de oude Essense familie van Essendonc op onze aardbol rondlopen. Moge deze kleine bijdrage dan ook een aansporing zijn voor collega genealogen om op basis van deze nieuwe gegevens verder te zoeken naar nakomelingen van een vroeg middeleeuws Essens geslacht.

Bijlage Gezinsstaat Nuijts-Hoogheloon

Cornelis Claassen Nuijts, zoon van Claes Thomas Nuijts (armmeester) en Cornelia Domen Rongen, gedoopt te Roosendaal op 2 augustus 1660. Cornelis is in ondertrouw gegaan te Roosendaal op 29 september 1685 en getrouwd aldaar op 28 oktober 1685 (NG), getrouwd aldaar op 14 oktober 1685 (RK) met Petronella Jansen Hoo-

geloon, dochter van Jan Pietersen Hoogeloon en Joanna Geertsen van Herck, gedoopt te Roosendaal op 1 mei 1657, overleden na 10 februari 1734.

Uit dit huwelijk:

- **Nicolaus Nuijts**, gedoopt te Roosendaal op 26 september 1686, jong overleden.
- **Joanna Nuijts**, gedoopt te Roosendaal op 6 januari 1688, overleden na 5 mei 1719.
- **Nicolaes Nuijts**, gedoopt te Bergen op Zoom op 7 maart 1690, overleden na 10 februari 1742.
- **Cornelis Nuijts**, gedoopt te Bergen op Zoom op 18 oktober 1692, overleden op de Kaap de Goede Hoop op 6 februari 1732. • **Hendrik Nuijts**, gedoopt te Bergen op Zoom op 14 april 1695, overleden na 10 februari 1742.

---

1 J. Bastiaensen; Van Esschendonc, een uitgestorven familie?

pag. 29-37, Grenzeloze Genealogie (red. J. Bastiaensen);

Uitgave: Koninklijke Heemkundige Kring Essen (2012).

2 WBA; Roosendaal en Nispen, notaris J. Dons, N6696-2, fol. 8r-9v.

3 NA; VOC, 1.04.02, 12894.

4 <https://www.vocsite.nl/schepen/detail.html?id=10950>.

5 WBA; Roosendaal en Nispen, R550, fol. 131r-134r.

6 Collaterale successie is een belasting op erfenissen in de zijline.

7 WBA; Roosendaal, Schotboek JS Markt en Molenstraat, fol. 33v.

8 WBA; Roosendaal en Nispen, R330, fol. 48r-49v.

9 WBA; Roosendaal en Nispen, R330, fol. 50r-v.

10 WBA; Roosendaal en Nispen, R335, ongefolieerd.

11 WBA; Bergen op Zoom, notaris L. van Sambeeck, N377-189

Gebruikte afkoringen:

NA Nationaal Archief te Den Haag

WBA Westbrabantsarchief te Bergen op Zoom

N Notarieelarchief R Rechterlijkarchief (=schepenbankarchief)

Gerard Meeusen Museum

op de zolder van het gemeentehuis is
elke eerste vrijdagvoormiddag
van de maand geopend.

Eerstvolgende data:

7 september en 5 oktober 2018.

Afscheid pastoor-deken Stan Dries

De O.-L.-Vrouweparochie in Essen heeft sinds de Tweede Wereldoorlog vijf pastoor-dekens gehad. Naaraanleiding van het afscheid van Stan Dries, staat Piet Nuyten even stil bij deze pastoors, die elk hun stempel drukten.

Van pastoor-deken Raaymaekers herinnert Piet zich nog zijn jubileumviering. In het zesde leerjaar bij de Broeders van Liefde werd toen Kabouters in de Stad opgevoerd.

Tijdens de oorlog werd Raaymaekers opgevolgd door pastoor-deken Verbist, van 1943 tot 1972. Dekan Verbist werd de bouwpastoor genoemd. Er kwam een nieuwe kerk, de Broeders van Liefde en de zusters van Berlaar kregen middelbare scholen. Verbist was tevens de bedenker van de actie 'Een Mariabeeldje bij ieder huis'.

In 1972 kwam Jan Verstraelen naar Essen. Hij was een bewonderaar van koorzang en stimuleerde de werking van de verschillende koorgroepen.

Verstraelens opvolger was Roger Ilegems, die een korte periode pastoor-deken was.

In 1992 kwam Stan Dries van Brecht naar Essen. Het beeld dat we van Stan Dries vormen en z'n betekenis voor het geloofsleven in deze parochie kan niet losgemaakt worden van de vele veranderingen die in geloof en kerk sinds het Tweede Vaticaans concilie hebben plaatsgevonden. Stan heeft ook als streekvicaris van het bisdom een belangrijke rol gespeeld in het herstructureren van het kerkelijk landschap. Hij neemt op 9 september afscheid van de parochie. De Heemkundige kring wenst hem het allerbeste toe!

(Bron: Piet Nuyten)

**Koop je tickets voor
het musicalspektakel
(N)iemandsland**

Herbeleef De Grote Oorlog in Esschen

Eén draad, “Den Doodendraad”. Daarmee werd Essen gedurende WO I gescheiden van de rest van de wereld. Wat bleef er over? (N)iemandsland. Waar de gewone mens slechts overleefde door kracht, doorzettingsvermogen en overlevingsdrang. Want hoe voelt het om afgezonderd te leven van alles en iedereen?

De oneindig durende angst om je geliefde nooit meer terug te zien?
De hoop op een betere morgen?

**(N)iemandsland is een ode aan de vrijheid,
de saamenhorigheid en de wilskracht van de Essenaars.**

(N)iemandsland is een groots opgezette Musicalspektakel. Vzw Kobie en Luc Stevens Producties nemen je mee in de wereld van het Essense notarisgezin Pelgrims en het landbouwersgezin Van Loon tijdens ‘De Grote Oorlog’. In een verhaal dat is opgebouwd rond emoties, liefde, pijn, verdriet, geluk, tegenslag en saamenhorigheid. Het zal iedereen, van groot tot klein, recht in het hart raken, beroeren en betoveren, een gebeuren dat in Essen en omgeving nog lang zal blijven nazinderen. Het verhaal is geschreven door Peter Kremel en de regie in handen van Hannes Vandersteene. Hij neemt al enkele jaren de gemeentelijke musicalstages voor zijn rekening. Marianne Vanuytven is de zangcoach van dienst en Patricia Buijtendijk, gekend van balletschool La Danse, neemt de choreografie op zich.

Patricia: *“Ik hoop dat de bezoekers de sfeer en emotie van dit spektakel kunnen beleven zoals in de tijd van de Eerste Wereldoorlog en wat er zich toentertijd afspeelde tussen het grensgebied van Essen en Huijbergen. De dansers zullen zich moeten inleven in de emotie en het verdriet, maar ook de vreugde goed kunnen overbrengen”.*

**Voor alle Essenaars, door alle Essenaars
én met alle Essenaars!**

Met de productie (N)iemandsland herinnert Essen aan onze dorpsgeschiedenis. Maar liefst 380 vrijwilligers schreven zich in om een steentje bij te dragen aan het Essense spektakel. Achter de scher-

men steken ze de handen uit de mouwen om de decors te bouwen, kledingstukken te maken en alles van A to Z in de puntjes te verzorgen. Op het podium kan je je aan honderden acteurs en figuranten verwachten.

Tickets:

Herbeleef het Esschen van 100 jaar geleden in het beklijvende musicalspektakel Niemandslan. Op **20,21,22,27,28 en 29 september** in de Paterstuin van het College, Rouwmoer 7.

Tickets zijn vanaf nu verkrijgbaar via:

- www.essen.be/kobie
- De vrijetijdsbalie van het Gemeentehuis van Essen
- Het VVV-kantoor

Proef de oorlog

Wil je uw avond helemaal compleet maken en met alle zintuigen de oorlog ervaren? Dat kan! Prikkel je smaakzintuigen met een echte oorlogsmaaltijd voor aanvang van de voorstelling.

Om 18 uur ben je welkom voor een oorlogsmaaltijd in het Mariaheem. Hier kan je genieten van soep, stoemp met worst en rijstpap.

Kostprijs (inkomticket inbegrepen)? 37 euro (onder de 16 jaar) of 45 euro (boven de 16 jaar).

Groepen kunnen rechtstreeks reserveren via niemandslan@essen.be

---

Historische agenda

Zondag 26 augustus-13 u.: Karrenmuseum Essen Ambachtendag,

Tot 31 augustus: zoektocht 500 jaar Sint-Sebastiaansgilde in Essen.

Info: Tasberg Essen.

Van zaterdag 8 tot en met zondag 16 september in de Oude Pastorij in Essen: tentoonstelling 500 jaar Sint Sebastiaansgilde.

Info: <http://new.sintsebastiaansgilde-essen.eu/>

Zondag 16 september om 14 u wandeling van station Kalmthout naar station Heide. Thema: Kalmthout en Den IJzerenweg.

Info: VVV Kalmthout.

Zondag 30 september om 14u wandeling 'De Joodse Geschiedenis van Heide'. Start aan station Heide. Info: VVV Kalmthout

---

Kiespamflet uit de jaren dertig van vorige eeuw

Aan de Kiezers en Kiezeressen van Esschen.

Veel beloven en weinig geven doet de gekken in vreugde leven. Het is gemakkelijk te zeggen, als wij meester op het gemeentehuis zijn, dan komen er overal gouden wegen met diamanten borduren, maar het zal niet gemakkelijk zijn om te zeggen, waar het noodige geld vandaag moet komen. **Jaak van den Hoek** is er dezen keer ook bij met z'n bijltje, doch die belooft niet veel, maar zal doen wat hij kan, en dit zoowel voor den armsten werkman als voor den rijksten boer of burger. Het is maar al te wel gekend, dat het bij Jaakske den <zoeten inval> is. Passeert gij daar bij winterdag met een paar koude pooten, ge springt er eens binnen en een kwartierke bij de stoof en een lekker cigareke onder de neus, en opgeknapt en weltevreden verlaten alle vrienden van heel Esschen hunnen vriend Jaak. Ik heb ook de beste hoop dat mijn talrijke vrienden mij aanstaande Zondag zullen gedenken, en geven mij een voorkeurstemken. En de menschen van den Hoek mogen wel gerust zijn als er iets moet gebeuren, dat het wel in orde zal komen ; ziehier hoe wij te werk moeten gaan : er mankeert iets aan licht of wegenis of iets anders op het Noordeneind, welnu die menschen houden naar eens vergadering onder elkander, kiezen eenige welsprekende mannen uit, gaan met uw raadslid naar het gemeentebestuur en ge zult verkrijgen waar ge recht op hebt.

Verscheiden personen van de brug en van 't dorp. Dat zal gaan als een fluitje van nen cent, als ge allemaal maar samenwerkt en zoo komen wij ook tot de

VROUWEN

Daar heeft nu nog geen enkel raadslid aan gedacht, precies of 't is genoeg als die brave zielen maar wiste stemmen hebben, dan moet daar niet meer aan gedacht worden. De vrouw kan ook van alle moeilijkheden tegenkomen in het huisgezin, bijvoorbeeld, de zoon moet soldaat worden, hij zou er met acht maanden van afgekomen zijn, had uw raadsman u goede inlichting kunnen geven en nu heeft hij er twaalf moeten doen. Zoo kan de vrouw van alle moeilijkheden tegenkomen, al is 't maar een paar blauw oogen, die ze van haren Jef of Peer krijgt, als hij 's avonds thuiskomt en vijf en twintig bokskes te veel in zijn kraag heeft. Maar de wet verbiedt dat. Valt zoo iets nog meer voor, gaat dan naar uw raadslid en die zal uwen Peer of Jef eens goed op zijn plaats laten zetten. Vrouwen van de gemeente Esschen, wilt ge nu eens nen waren vriend en helper in den gemeenteraad hebben , geeft dan Zondag een voorkeurstemken aan uwen vriend Jaak.

En zoo denken wij ook aan de

VRIENDELIJKE MEISJES

Daar moet ook voor gezorgd worden, dat ze allemaal nen flinken knapen vent krijgen en niet praten “ ik moet er geene hebben “, ge moet er allemaal eenen hebben , want er is geen ware vreugd op aard, voor geen enkel meisje of jongen, die niet getrouwd is. “En gij dan”, hoor ik u allemaal zeggen. Nou, nou, ik moet er nog een hebben, daar is geen tegenhouden aan, maar zie, ik zal het u vandaag maar eens rechtuit zeggen : ik zie alle vrouwen en meisjes geerne en om geen verschil te maken wacht ik nog wat. Om te trouwen zij ge nooit te jong of te oud. Denkt ge honderd jaar de worden, dan hebt ge met uw negentig nog tijd genoeg, ge kunt er nog tien jaar plezier van hebben. Maar nen vent moet er komen, en daar niet met een gezicht van dertien ellen voor nen frank over de straat blijven loopen: “zou ik er eenen kunnen krijgen of zou ik er overschieten?” Ge moet er allemaal eenen hebben, daar zal Jaak voor helpen zorgen, want die kent er de knepen van. Maar ik zeg u niets voor dat ik gekozen ben. En moesten er nu bij toeval een paar zijn daar ik geenen flinken vent voor kan vinden, zie die krijgen er toch ook nog eenen, al is 't maar een chocolade ventje met een suiker p... manneke.

Ik hoop dus alle vrienden en vriendinnen aan mij een voorkeurstemmen zullen geven, en laat al die ander zegemannen naar den bliksem lopen, want die beloven zooveel dat ge het toch nog niet half op kunt krijgen, maar ze geven allemaal doodgewoon niks hoor.

Alle Weldenkende katholieken Stemmen onder nummer

4

De vrienden en vriendinnen geven voorkeurstem aan Jaak Roomer, door het witte rondje acht zijn naam zwart te maken.

Op voorhand handdruk en dank.

Drukk. J. Hontelé, Esschen.

Herinnert u zich deze nog...

30 jaar geleden werd Ambiorex opgericht

In augustus 1988 trad de nieuwe jongerenbeweging Ambiorex naar buiten met een eerste bescheiden festivalletje. Zeshonderd muziekliefhebbers zagen Kommil Foo, Ludo Mariman,

Foto van Rudi Smout.

Zie Ambiorex op www.esseninbeeld.be

The Believers en Blue Blot. De toeschouwersaantallen groeiden, tot meer dan 6.000 in 1995. Grote namen waren Luka Bloom, Golden Earring en Neneh Cherry. De eerste twee jaren stonden de groepen aan de Rex in de Spoorwegstraat. Later achter de Rex, nog later aan de Oude Baan. Op 6 augustus 1995 viel het doek over het Ambiorex-festival. Onder meer een veranderend festivallandschap beïnvloedde het besluit.

Jan Suykerbuyk

Onder Noorderkemper luchten

Waar, omringd door haar verleden,
diep geworteld in haar zand,
men zich koestert in de vrede
van het Noorderkemperland.

Waar met vaandels en banieren
en tradities eeuwenoud,
op verschillende manieren
aan de toekomst wordt gebouwd.

Waar saamhorigheid en fierheid,
ons van kindsbeen bijgebracht,
fundamenten zijn van eenheid
en van Noorderkemper kracht.

Waar de mensen elkaar steunen,
elkaar groeten in de straat
en men op elkaar mag leunen,
als het even minder gaat.

Waar ge-arbeid en gevierd wordt,
men bewust is van zijn plicht,
men zich veilig en zich thuis voelt
in het Noorderkemper licht.

Van de wereld niets te duchten
als je hiér bent opgegroeid,
onder Noorderkemper luchten,
waar het Heidebloempje bloeit.

Huub Klaassen

Telefoon: 03/667.73.90
e-mail: heemhuis@skynet.be

www.heemkundigekringessen.be

**Drukwerk aan
verlaagd tarief**

PB-PP|B-30355
BELGIE(N)-BELGIQUE

Afzender:

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48 -2910 Essen

Afgiftekantoor:

2910 Essen 1
P 706 392

Bestemming:

Het Spyckertje **halfjaarlijks tijdschrift** van de Heemkundige Kring Essen vzw

VU.: Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw, Heemhuis, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen